

TEĀTRIS
IESAKA UNDĪNE ADAMAITE

ILGU TRAMVAJS ★★★★★

REŽISORS PĒTERIS KRILOVŠ
NACIONĀLAIS TEĀTRIS

Mazās zāles tvanīgajā tuvplānā aktieri Maija Doveika, Jana Ļisova, Jēkabs Reinis, Gundars Grasbergs, Uldis Anže (jā, arī tik epizodiska loma var būt ļoti būtiska!) Tenešija Viljamsa nepārejoši populāro lugu atklāj burtiski no jauna. Daudz ko izšķirīgu Blanšas biogrāfijā sadzirdēju pirmoreiz. Vibrējošs, sāpīgs, ļoti fizisks, bet skaists teātris Pētera Krilova labākajās tradīcijās.

KARAĻU SPĒLE ★★★★★

REŽISORE LINDA ZAHAROVA
JAUNĀIS RĪGAS TEĀTRIS

Monoizrādēm Latvijas teātros joprojām ir neizmantots potenciāls. Debitante režijā Linda Zaharova pašai izkususi aktieri, spējot Gerdā Lapoškā atrast krāsas, kādas viņam neizdevās sev pasūtīt pašreizējā monoizrādē *Goodbye, February!*. Godīga, tīra spēle, dziļi jautājumi, askētiska, minimālistiska skatuves valoda ar fasciņojošu gaismu mākslinieka Nika Cīprusa darbu. Lapoškam gan vēl nedaudz pietrūkst pārliecības un iekšējās brīvības.

ALFAS ★★★★★

REŽISORS VALTERS SĪLIS
DIRTY DEAL TEATRO

Ilgu laiku uz šo teātra hitu nevarēja dabūt biļetes, tad izrādi vairākas reizes pārcēla, bet ceru, ka neesat zaudējuši par to interesi, jo 9., 10. aprīlī un 17. maijā izrāde atkal ir skatāma. Vai varat iztēloties, kā izdziedāt Jēkabpils spēļu zāles aplaupīšanu 2011. gadā? Izrādes valoda ir neatkarājami traka: bandīti, dzeja, sniegs, burgers un mocis. Parodija, ironija un līdzjūtība pārprastai virišķībai.

IZRĀDE KĀ BIEZA BIZE

Čulpana Hamatova nemainīgi skatītājam sagādā īstus aktiermākslas svētkus

Jauniestudējums **Dzen savu arklu pār mirušo kauliem** ir visas maņas kņudinoši viltīgs vijums

DZEN SAVU ARKLU PĀR MIRUŠO KAULIEM

REŽISORE OLA MAFĀLANI

Dailes teātris

★★★★★

Es būtu gribējis būt muša uz sienas brīdī, kad grāmatu tirgotāji sprieda, kurā sadaļā ievietot Olgas Tokarčukas romānu *Stum savu arklu pār mirušo kauliem* – 2024. gadā rakstija Bookertalk.com. Pie krimiķiem? Ekoloģijas? Feminisma literatūras? Poļu starptautiski pazīstamākās, daudzu balvu un Nobela prēmiju saņēmušās rakstnieces literārajā visumā ir pārāk daudz savdabības, brīvas un laimīgas pludošanas pa visiem grāmatnīcas plauktiem un dzīves apcirkņiem, lai spētu romānu nofiksēt kādā vienā žanriskajā definīcijā. Kā savā recenzijā par romānu precīzi rakstījis Dainis Leinerts: «Vispār Olgas Tokarčukas romāni nekad nav kristālstruktūrā matemātiski sakonstruētas skaidru nozīmju fabrikas, drīzāk viltīgi vijumi Ešera garā, kur valda kustība un paradoksi, ko varbūt maskē sakārtotības ilūzija.» (*Punctum*, 19.08.2024.) Britu eksperti šo romānu ir ievietojuši 100 labāko XXI gadsimta romānu skaitā. Dailes teātra izvēlētais apzīmējums «veģetārais trilleris» vai «ekotrilleris» mārketīngā vajadzībām, protams, skan apskaužami labi, lai gan neesmu droša, ka arī šis ir precīzs trāpījums romāna identitātē.

Izrādi veidojusi superintrīģejoša starptautiska komanda, un pirmoreiz, no sirds varu teikt: «Viestur Kairiņš, es tevi beidzot saprotu!» Nīderlandē dzīvojošās sīriešu izcelsmes teātra un operas režisores Olas Mafālani iestudējums pārliecina, cik svaiga un radošu spēku atbrīvo šis izrādītājs dažādās pieredzēs veidojošos talantu satikšanās kopdarbā. Arī šajā iestudējumā režisore pilnā mērā attaisno savu *fantāzijas ķeizarienes* slavu – uz

Dailes teātra skatuves, kas ne mirkli neliekas vairs par lielu vai grūti apdzīvojamu, savērpts teju hipnotisks visums, kur mijas episkums un intimitāte, simbolisms un hiperreālisms, kur nozīme ir ikkatram bizes pavedienam: dizainera Germana Ermiča spožajai debijai scenogrāfijā, kas būtu atsevišķa sacerējuma vērtība, Matīsa Gricmaņa dramaturģijai, kas izliek būtiski citādus jēgas akcentus salīdzinājumā ar romānu, kostīmu mākslinieku *Mareunrol's* kostīmiem, Krista Auznieka mūzikai, kas akadēmiskā kora *Latvija* un Beātes Zviedres mūziklu stila partiju izpildījumā rada teju psihodēliskus, brehtiskus piesitienus, horeogrāfes Elīnas Gediņas kustību partitūrai un gaismu māksliniekam Aleksam Brokam, kas rada uz skatuves pat ziemeļblāzmu.

Režisores nosacījumi, piekrītot iestudēt izrādi Dailes teātri, bijuši: koris, gaisma, stikls, caurspīdīgums, lai stāstītu «mūsu laikam svarīgu stāstu, kad mīlestība un iznīcība cīnās savā starpā». Atsevišķs bizes pavediens, protams, pieder arī precīzajam un saliedētajam aktieru ansamblim un galvenās lomas – Janīnas – atveidotajai Čulpanai Hamatovai, kas nemainīgi skatītājam sagādā īstus aktiermākslas svētkus. Stīrnas gaitā, trīsuļojot savas nevainīgās mežģinēs, romantiski emocionālā zaļo ideju piesegā bijusi tiltu inženiere nonāk pie visai baisām, lai gan caur un caur tainīgi oderētām idejām. Nedaudz stiepti un dziedoši Hamatova nevainojamās jēgas niansēs ir piesavinājusies vēl viena bizes pavediena – tulkotājas Ingmāras Balodes – vārdus. Skaidrā latviešu valodā.

Izrāde beidzas, «uzkarot» galvu iestrēgušā iekšējā strīdā par labu un ļaunu. Visa ētika un morāle atjūdzas. Skatīties šo izrādi nav iespējams, neieņemot savu attieksmi, bet finālā tik un tā ir tikai neatbildami jautājumi. Vai var vienlaicīgi tulkot dzeju un ledusskapī saldēt ledu nevainojamam vesera cienīgam cirtienam? Kas notiek, ja labs cilvēks gluži tainīgi sāk domāt par citiem kā «matērijas kukuržņiem», kuriem jāpalīdz tikt prom no viņu trulās un nožēlojamās dzīves? Vai cilvēks var cilvēkam lemt pēdējo tiesu? ●

FOTO - MARKO ROSS